

*DITES, REFRANYS I MALNOMS DELS
POBLES DE LA GARROTXA*

JORDI PUJIULA RIBERA

Edició a cura de JOAQUIM MONTURIOL

Aquest text forma part d'un conjunt de treballs inèdits que en Jordi Pujiula va deixar sense acabar. L'interès i l'oportunitat de la seva publicació justifica la seva aparició.

J.M.

B

ASSEGODA

La Mare de Déu del Mont.

Reina de l'Empordà, Senyora de la Garrotxa.

Ref: Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios y tipismo de las comarcas gerundenses. Girona. 1945, pàg.24.

*Ai Mare de Déu del Mont
gireu-vos tota rodona:
Veureu la plana de Vich
de l'Empordà i de Girona.*

Ref: Valeri Serra i Boldú. 1935. Vol VII, pag 9. Tramé per Joaquim Hostench. Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios y tipismo de las comarcas gerundenses. Girona. 1945, pàg. 508.

*Vos, Mare de Déu del Mont !,
gireu-vos tota rodona:
Veureu la Plana de Vic,
la meitat de Barcelona.*

Ref: Ref: Valeri Serra i Boldú. 1935. Vol VII, pag 9. Tramé per Joaquim Hostench. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg.1214.

*Ai, Mare de Déu del Mont,
tota voltada de roques,
ajudeu els de Lledó*

que és tot ple de busaroques.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg.1214.

*La Mare de Déu del Mont
s'ha girat tota rodona
sols per a veure els fadrins
com festegen les minyones.*

Ref: Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios y tipismo de las comarcas gerundenses. Girona, 1945, pàg. 516.

*Quan el frare fa l'ullet a la mare de Déu,
pluja o neu.*

*Quan la Mare de Déu fa l'ullet al frare,
la tramuntana.*

Les dites es refereixen al frare de Sant Pere de Roda i la Mare de Déu del Mont. Ref. Joan Carreras i Pera. El Mont , ahir un monestir, avui un santuari. 1989, pàg. 61.

*Quan la muntanya del Mont es veu serena,
o la de Sant Pere de Rodes ennuvolada,
bufarà la tramuntana.*

Ref. Miquel Plana i Payraló. Dites i refranys populars de la comarca del Pla de l'Estany. Banyoles,1990.

*El Mont emboirat,
aigua a marina*

Ref. Miquel Plana i Payraló. Refranys i dites populars. Banyoles,1989.

A Lliurona són crestats (són cabres)

Per evitar l'enorme concurrència de gent a la festa major, que anàven a menjar sense que els costés ni cinc, els de Lliurona varen decidir cuinar cabra.

Ref: Joan Amades. Folklore de Catalunya. Rondallística. 1974, pàg 1186.

*Per Sant Andreu,
a Lliurona a menjar cabra.*

Ref: Joan Amades. Folklore de Catalunya .Rondallística. 1974, pàg 1186.

*A Lliurona hi ha la flor,
a Albanyà, la garbellia,
en tot lloc de Corsavell
no n'hi ha cap galant nina,
sinó una a can Serrat,
que per nom li diuen guilla.*

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. Pàg. 1213.

BATET DE LA SERRA

A can Fam i Fred de Batet.

Ref: Amenaça que es donava a la mainada d'Olot quan no volien menjar, d'anar a passar una temporada en aquesta casa.

...a can Fam i Fred vuit dies!

Hi ha una referència, sense especificar la localitat o atribuïda a Olot a: Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950.

Set a can Fam i fred.

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 58.

Els de Batet porten la camisa més llarga que el fasset.

Ref: Valeri Serra i Boldú. 1935. Vol VII, pàg 9. Tramès per Joaquim Hostench. El fasset, segons el Moll, era un gipó encotonat que es portava sota l'armadura. I també un cosset de roba ajustat que es posa damunt dels bolquers d'un infant. Aquesta dita, també segons el Moll, es diu dels de Lloret. Les noies de Lloret... etc. referit a una gonella o peça de roba interior amb què les dones s'abrigaven el cos.

Les noies de Batet porten la camisa més llarga que el fassetet.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1979, pàg. 1208.

A Batet les dones porten la camisa més llarga que el farset.

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa. 2004, pàg. 104.

BEGET

*Ai, noies de Rocabruna,
no pixeu pas tant al riu,
que les de Beget es queixen
que l'aigua es torna lleixiu.*

Ref. Corrandà. A Joan Domènech i Moner. Beget i la seva rogalia. Pàg. 51.

*Ai, noies de Beget,
són poques i ballen bé;
tenen la panxa arrugada
com la manxa d'un ferrer.*

Ref. Corrandà. A Joan Domènech i Moner. Beget i la seva rogalia. Pàg. 288.

*A la Roca
el sol hi toca,
i al Sunyer
encara més.
I a Can Batlle
hi toca la gralla
i a la Codina
el violí.
A Can Quel,
la capitana,
al Vilardell
la flor de lli.
A la Farga
el fangot.
Al Barrancot,
la cua de porc.*

Ref. Corrandà. A Joan Domènech i Moner. Beget i la seva rogalia. Pàg. 288.

BESALÚ

*A Besalú, prometen molt
i no donen res a ningú.*

Ref: Valeri Serra i Boldú. 1935. Vol VII, pàg 9. Tramès per Joaquim Hostench.
Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios... Girona.1945.

A Besalú són mals lladres.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1209.

Abans era Besalú, ara és: beses el c... tu.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1209.

Els de Besalú quan la trenquen fan un nu.

(fer les coses a mitges)

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951. Pàg. 1209.

A Besalú són lladres de la Vera Creu

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1209.

*Corneies penjades
que ens roben les faves;
uh ! uh! pel camí de Besalú
ah ! ah! pel camí de Cortellà.*

Ref. V.Serra i Boldú. Arxiu de Tradicions populars. Vol II, pàg. 69.

A Besalú, blanc o negre tot és u.

Ref. Mil Refranys. Biblioteca Popular. Obra 3.

*Fan el joc de Besalú;
dos contra u.*

Ref. Miquel Plana i Payraló. Dites i refranys populars de la comarca del Pla de l'Estany. Banyoles .S/d.

Passar Perot (o bé Parrot) i Guillot.

Estar a mercè de mala gent. Perot i Guillot eren dos afrancesats de Besalú que durant la invasió napoleònica es van dedicar al pillatge, al cap de dues partides, robant tant com podien.

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 161.

De Besalú....

Putà segur.

Ref. oral: Salvador Garcia-Arbós, de Besalú.

BEUDA

Els de Beuda sempre cacen.

Es creu que els de Beuda són caçadors de natura i que no tenen aptituds ni enginy per a cap altre art que per a caçar. Llegenda del mal caçador...

Ref: Joan Amades. Folklore de Catalunya. Rondallística. 1974, pàg 1181.

La Masia El Noguer de Segueró.

Antiga masia del terme de Beuda, de la qual hi ha notícies des de començaments del segle XII. Conserva la decoració vuitcentista i una capella amb pintures de Joan Carles Panyó. Sens dubte, és una pairalia monumental del poble de Beuda i una de les importants de la Garrotxa. De la seva fama en donen testimoni el seguit de llegendes i dites que fan referència a la casa o als seus propietaris.

*Tu seràs la mestressa
d'en Noguer de Sagaró
i tu sabràs quantes unces
cabem en un mesuró.*

Ref: Llegenda sobre l'amo del Noguer de Sagaró que va pendre per esposa una noia de l'Hospici de Girona. Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios y tipismo de las comarcas gerundenses. Girona, 1945, pàg. 535.

*Tu seràs la pubilla del Noguer de Segueró
i tu sabràs quantes unces cabem en un sarró*

Ref: Variant de l'anterior. A Joaquim Camps i Arboix. La Masia Catalana. Aedos. 1976.

*Necessitaria la renda
d'en Noguer de S'Agaró.*

Ref: Ref: Valeri Serra i Boldú. 1935. Vol VII, pàg 9. Tramès per Joaquim Hostench. Es diu d'un malgastador.

*Sarró, sarró,
fes fermança a en Nogué de Sagaró.*

Ref: Llegenda. Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios y tipismo de

las comarcas gerundenses. Girona. 1945. pag. 535. Valeri Serra i Boldú fascicle I, pàg 31. 1928.

*Si hagés sapigut que el pa i nou era tan bó,
encara seria mestressa del Noguer de Sagaró.*

Ref. Llegenda sobre una mestressa de la casa que era massa llepafils i es va empobrir. Informació oral. Mercè Ribera.

*Si voleu saber qui són
els més rics d'aquesta terra
..... (són el Vilar de sant Boi)
el Noguer de Segueró
i l'Espona de Saderra.*

Dita popular en què a diferents llocs omplien els punts amb alguna referència local.

Ref. Estanislau Torres. Visió de l'Alta Garrotxa. 1987, pàg. 91.

*Si voleu saber qui són
els més rics d'aquesta terra:
el Noguer de Segueró,
el Sobirà de Santa Creu
i l'Espona de Saderra.*

Ref. Ramon Sala, Narcís Puigdevall, Josep M Melció. Caminant per l'Alta Garrotxa. 1984, pàg. 358.

*Si voleu saber qui són
els més rics d'aquesta terra,
són el Vilar de Sant Boi,
el Sobirà de Santa Creu,
el Noguer de Segueró
i l'Espona de Saderra.*

Ref. Maruja Arnau i Guerola. Els Pobles gironins. Vol VI
La comarca de la Garrotxa (I) .2001, pàg. 81.

Però, també:

*Si voleu saber qui són els tres pobres
d'esta terra, són: el Vilar de Sant Boi,
el Noguer de Sagaró i l'Espona de Saderra.*

En alusió a les tres pagesies més riques de la muntanya catalana.

*Com a ca'n Noguera (Nohé) de Sagaró,
que d'un mànech d'escombra'n van sortir set bales.*

Ref. Valeri Serra i Boldú, fascicle I 1928. Tramès per Victor Català.

Es diu quan surt alguna cosa impensada. El fonament està en què d'un canó d'escopeta vella n'havien fet un mànech d'escombra. També el cita Joan Amades a Refranys personals. Pàg. 135.

*Com a Can Noguera de Segueró,
que d'una escombra en van sortir set bales.*

Ref: Joaquim Camps i Arboix. La Masia Catalana. Aedos. 1976. Segons l'autor, l'anecdota explicada per Pere Vayreda, de Lladó, tracta de la defensa dels estadants del mas contra l'assalt d'un escamot de lladres fent ús d'escopetes amagades dintre escombres.

Més ric que el Noguera de Segaró

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 135

CASTELLFOLLIT DE LA ROCA

Joan Amades recull diverses dites sobre Castellfollit: a Castellfollit són vago, A C. descansen. A C. podrits, cascats, fullats. Probablement, l'única que es refereix a Castellfollit de la Roca sigui aquesta:

A Castellfollit, roquerols.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1209.

Roquerols

Malnom amb què són anomenats els veïns de Castellfollit.

Ref. Manel Soler, de Sant Joan les Fonts.

A Castellfollit, sortós el qui hi ha entrat i qui n'ha fugit.

Aquesta dita és dubtosa que es refereixi a Castellfollit de la Roca

Ref. Anna Parés i Puntas. Tots els refranys catalans. Pàg. 498.

EL MALLOL

*Al Mallol,
de bruixes n'hi ha un vol.
A Sant Privat,
de bruixes n'hi ha un cabassat.*

Ref: Valeri Serra i Boldú. 1935. Vol VII, pàg 9. Tramès per Joaquim Hostench . Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg.1213.

Joan Amades recull la variant:

*Al Mallol de bruixes n'hi ha un vol;
a Sant Privat, de bruixes n'hi ha un braçat.*

Ref. Joan Amades: Folklore de Catalunya. Cançoner. Pàg. 1213.

*Si voleu ballar corrandes,
aneu-hi cap al Mallol,
que les ballen a les fosques
i cauen de cul al perol.*

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg.1213.

*Si voleu ballar corrandes,
aneu-hi, allà al Mallol,
que les ballen a les fosques
i cada u balla com vol.*

Ref. Anna Parés i Puntas. Tots els refranys catalans. Pàg. 521.

Al Veïnat Nou, sempre hi plou.

Ref. Oral, Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

*Com les patates del Mallol...
vermelles per fora i peludes a tot vol*

Ref. oral. Xavier Fumanal, d'Olot.

Té uns collons com el toro de Verntallat!

Ref. oral, sentida al mercat d'Olot.

EL SALLENT

El Sallent: bona gent i mala terra.

Ref. oral. Narcís Corcoy Planella. El Sallent.

Si llampega a Sant Julià, pluja demà.

La muntanya de Sant Julià és la que més es veu des del Sallent.

Ref. oral. Narcís Corcoy Planella. El Sallent.

El Sallent, molta merda i poca gent

Ref: oral Remei Calm i Pujol, del Corb.

ELS HOSTALETS

Hostalets, vaques i mècs

Ref. oral: Remei Calm i Pujol, del Corb.

JOANETES

Sargantanes.

Malnom que apliquen els veïns de la Vall d'en Bas als habitants de Joanetes, tal vegada per la situació, al solell del Puigsacalm.

Ref. oral.

A Joanetes, sol per a les sargantanes.

Ref. oral. Remei Calm i Pujol, del Corb.

El reforç de Joanetes.

Es retreu per titllar d'insignificant un ajut.

Ref: Joan Amades. Folklore de Catalunya. Rondallística. 1974, pàg. 1154.

LA CANYA

Els de La Canya mai arribaran a ser bastó

Dita despectiva que diuen els seus veïns, donat que tenen fama d'ésser molt pretenciosos.

Ref. Dita popular. Informada per Manel Soler, de Sant Joan les Fonts.

LES PLANES

Cementiri de les truges.

Referència: Las Planas es un poble molt brut, majorment en lo temps de la matança de porchs, puig una de las principals industries de aquest poble, consisteix en la compra de trujas vellas que portan aqui pera matarlas, lo qual li ha valgut lo motiu de *cementiri de las trujas*;

Cels Gomis. La Vall de Hostoles. Barcelona, 1894, pàg. 12.

Nyerros

Ref. oral i a Guia Itinerària de les Planes d'Hostoles (2002). Terme despectiu amb que són coneguts els habitants de Les Planes, especialment per part de la gent de Sant Feliu de Pallerols. Al segle XVI, els senyors de la Milícia de les Planes es varen afiliar al bàndol del senyor de Nyer, que formaven els bandolers anomenats “nyerros”, enfrontats amb els “cadells”, i d'aquí vindria el nom. A Figueres i a Torelló, nyerro vol dir porc. Aquest nom satíric també es dona als habitants de Santa Cristina d'Aro. (Joan Avellaneda. Viatge als orígens dels insults. Ara llibres. Badalona, 2006).

A Les Planes, no t'en vinguin ganes.

Ref. oral. Jordi Compte, Sant Feliu de Pallerols.

Sant Cristòfol de Les Planes ajudava els de Cogolls

Les Planes i Cogolls són dos pobles veïns que tenen per patró Sant Cristòfol.

Ref. Josep Romeu i Figueras. La Garrotxa, creences i costums. Ed. Farell. 2007, pàg. 74

LES PRESES

Un mes a Xenacs

Ref: Dita popular. Es diu que és el que convindria a un nen quan està massa ben acostumat o és massa llepafils.

Els de Les Preses, aneu a caçar buines darrere del tren!

Amb aquesta frase s'insultava la gent de Les Preses, per exemple en els partits de futbol.

Ref. Miquel Duran. Les Preses.

Si llampega a Cabrera,

garbes a l'era.

Si llampega a Murrià,

pluja demà.

Ref. Meteorologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.

Si llampega al cingle, (Serra del Corb)

pluja designa.

Ref. Recollida al Triai. Meteorologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.

MIERES

La petita Navarra.

Ref. Terra de carlins. Durant la guerra civil, per la serra de Finestres, s'amagaren moltes persones d'ideologia carlina. Podria tenir un origen més antic.

Torrans del Collell

més bons que la mel.

Al santuari del Collell, se celebrava l'Aplec del torrons per cap d'any.

Ref. Miquel Plana i Payraló. Refranys i dites populars. Banyoles, 1989.

Ai, poble. Que de mi eres!

Ref: Es una explicació de com va néixer el nom del poble.

Diuen que el senyor i propietari de tot el poble s'ho va vendre tot d'una peça i va marxar. Al cap d'uns anys, en tornar-hi i veure'l de nou, va exclamar aquesta frase.

Explicada per en F. X. Carreras, metge del poble, que la va recollir d'en Francesc Fàbrega Planella "l'escloper".

*A Mieres, si li possessin una efa enlloc de la ema,
tindrien el nom que es mereixen.*

Ref. Una celebració de Mieres, ancestral i coneguda arreu, és la processó dels Dolors. En els temps esplendorosos i concorreguts era custodiada pels "palers", ecaputxats que obrien i tancaven la processó tot posant ordre.

Un any, un pastor de la banda d'Agustins- paratge amb ermita més enllà del Freixe, tot baixant cap a Sant Aniol- va estar la tarda de la processó bevent a manta a ca la Mia i a l'hora de la processó, entrompat com anava, va començar a fer bestieses davant la comitiva i a poc tardar els "palers" l'agafaren i el dugueren als guàrdies. Expliquen que aquests se l'endugueren fora del poble en direcció a casa seva i li donaren un bon estovat.

Quan, a l'any següent i en vigílies de la processó de Mieres, un carboner li va preguntar si aquest any hi tornaria, va dir:

Explicada per en F.X. Carreras, metge del poble que la recollí d'en Josep Esteve Raurell, en Quim de les Ermites, un cèlebre bosquetà de Mieres, i d'en Josep Cabratosa Coll, en Pep Oriol, un altre bosquetà.

MONTAGUT

A Montagut, sac i cordes.

Ref. Joan Amades. Folcllore de Catalunya. Cançoner. Pàg. 1214.

També he recollit la versió:

A Montagut: sac i urpes.

Ref. oral. Ignasi Roca, Montagut. Segons es deia, els de Montagut tenien fama de lladres.

Els de la saca.

Els de Tortellà anomenen així als de Montagut, segons sembla perquè tenen fama de garrepes.

Ref. oral. Josep Grau, de Tortellà.

Qui va a Montagut el dret ha perdut.

Es dubtós que sigui de Montagut de Fluvià.

Ref. Anna Parés i Puntas. Tots els refranys catalans. Pàg. 518.

OIX

*A la Sala
fan la gala;
al Pujol, fan el mussol,
i en Jepet de Palomeres
toca el flabiol.*

Ref. Ramon LLongarriu. La Meva Garrotxa.1990, pàg. 266.

Venir d'Oix.

Ref. Oral. Ramon LLongarriu. Dita despectiva a un que no entén les coses. (Molt rebutjada per la gent del poble). Com ara venir de Tuixent...

*Qui va a Oix, en surt ben moix.
Qui va a Batet, en surt ben dret.*

Ref. oral Albert Planas, en Xart, Santa Pau

OLOT

La petita Suïssa catalana.

Ref. Sobrenom que porta la Guia il·lustrada d'Olot y ses Valls. Mn. Joseph Gelabert pvre. 1908.

Josep Saderra, a Olot i son esplèndid paisatge, en fa rèplica. Hi hagué també un concurs de cartells amb aquest eslògan.

Pau Estorch ja va dir-ne “ tros de terreno suís”

Olot, la ciudad de los volcanes dormidos.

Ref. eslògan publicitari dels anys cinquanta o seixanta.

Olot és natural

Ref. eslògan publicitari dels anys 80 del segle XX. (Autor: Xevi Rama?)

No és bon olotí

*qui no visita la Verge del Tura
vespre o matí.*

Ref: Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios... Girona, 1945, pàg. 512.

*Quan Barcelona era un prat,
Vora-Tosca era ciutat.*

Ref: Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios... Girona, 1945, pàg. 512.

Aquest autor al·ludeix a la importància que tenia Olot des d'antic. Però, probablement és refereix més al fet que hi ha una llegenda que atribueix al Bosc de Tosca el fet d'ésser una ciutat enrunada. Com ho assenyala l'altra dita.

*Quan Olot era un prat
Vora-Tosca era ciutat.*

Ref. El Voratosca. Mn. Joseph Gelabert pvre. St. Feliu de Guíxols, 1918.

*Quan Vora Tosca era ciutat,
Barcelona era un prat,
I ara que Barcelona és ciutat,
Vora Tosca és un prat.*

Ref. Maria Estrella Arbat, al seu llibre Les Preses. Girona, 2006, pàg. 18.

*Quan Voratosca era ciutat,
Barcelona era un prat.
Mai no havia vist tantes olles
i tan poc cuinat.*

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa. 2004, pàg. 45.

Referida en la llegenda El fill del diable.

*Quan el Bosc de Tosca era ciutat,
Olot no era nat.*

Ref. R. P. Juan Vila. Geografía, Historia y Guía de la M. L. ciudad de Olot. Olot, 1946.

*Jo he vist a Barcelona un prat,
lo Bosc de Tosca ciutat,
i no he vist tantes olles amb tan poc cuinat.*

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 235. Que cita

una rondalla de Mossèn Jacint Verdaguer, en boca del dimoni “Renoc”.

Olot és l'orinal del cel.

Ref. R. P. Juan Vila. Geografía, Historia y Guía de la M. L. ciudad de Olot. Olot, 1946.

En anys de secada, Olot és el pou eixut del cel.

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa. 2004, pàg. 23.

Olot és l'orinal del món.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg.1216.

*Quan (Si) no plou a Olot
no plou enlloc.*

Ref: Dr. Pere Casellas. Ensayo topográfico-filosofo-médico... 1849, pàg. 39.
Ja diu que es un “refran antiguo”.

*Olot, bon país,
si no fos el ponent...
i la gent.*

Ref. dita popular

*Si Santa Magdalena porta montera,
pluja verdadera.*

Ref. Marisa Casacuberta.

Quan la Magdalena es posa la caputxa, plourà.

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa. 2004, pàg. 23.

*Qui no ha estat a Olot
no ha estat enlloc.*

Ref. Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios.... Girona, 1945, pàg. 516.

*Hi ha la variant “olotina”
Qui no és estat a Olot,
no és estat enlloc.*

*Qui no viu a Olot
No viu a enlloc.*

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa. 2004, pàg. 92.

*Qui no carda a Olot
no carda enlloc.*

Ref. oral. Era inevitable el rodolí, amb la rima Olot-enlloc, amb la inclusió d'una paraula tan olotina com el verb cardar. Considero que és d'aparició recent.

D'Olot, ni dona ni porc.

Ref. Valeri Serra i Boldú. Fascicle IV. Tramès per Tomàs Ragner, de Ripoll. Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios.... Girona, 1945, pàg. 517.

D'Olot, ni dona ni porc, ni home tampoc.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1216.

D'Olot, el porc i la dona, són cosa molt fina i bona.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 234.

*D'Olot, porc i dona
tot l'any n'és bona.*

Ref. Valeri Serra i Boldú. Fascicle IV. Tramès per Tomàs Ragner, de Ripoll. Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios... Girona, 1945, pàg. 517.

Dones d'Olot, no fan prova enlloc.

Ref. Diccionari Moll: Olot

Si al Carme vas, tard soparàs.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 233. Es deia per la parsimònia amb què es feien les funcions a l'església del Carme.

Tan segur, com el fajol a Olot.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 233.

*De Sant Roc és la carbassa
que, si fos plena de vi,*

*hi ha tant devot olotí
que la trobaria escassa.*

Ref. Joaquim Danés. Història d'Olot, Vol. XXVI, pàg. 228; i Vol XXVII, pàg. 60.

Sant Roc era el lloc tradicional on es celebraven les festes a Olot. També fa referència a la fama de bevedors de la gent d'Olot.

Per les Festes del Tura, a Olot, pluja segura.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 234.

*Per les Festes del Tura,
cada any una criatura...*

Lletra humorística dels gegants que també s'utilitza com a dita.

Ref. dita popular

*Si plou a Olot,
plou però plou poc.*

Ref. oral: Joan Canal (Joan de Falgars)

L'Apotecari d'Olot, preu per preu, s'ho queda tot.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 235. Segons cita de Frederic Soler "Pitarra".

L'Apotecari d'Olot, preu per preu, se pren ell les medecines.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 236.

Com l'apotecari d'Olot, que de tot té un poc.

Aplicat als comerciants que només tenen misèries.

Ref. Joan Amades. Refranys personals, pàg. 14. i Anna Parés i Puntas, Tots els refranys catalans, pàg. 497.

Com l'apotecari d'Olot, que purga per purga me la prenc jo.

Ref. Joan Amades. Refranys personals, pàg. 15, i Anna Parés i Puntas, Tots els refranys catalans, pàg. 497.

A claps a claps com el sereno d'Olot.

Per indicar que està mig serè, mig núvol.

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 210.

El tren d'Olot, marxa quan vol i arriba quan pot.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 236. Tenint en compte que el tren va arribar a Olot el 1911, aquesta és una dita del segle XX.

El tren d'Olot, surt quan vol i arriba quan pot.

Ref. Diccionari Moll: Olot.

Els d'Olot es vengueren els Gegants per un bot de vi.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. Olot, 1950, pàg. 238. Atribuïda a mossèn Jaume Collell.

Hi ha la variant de l'Amades:

*Els d'Olot es van vendre els gegants als d'Amer
per poder olorar un bot de vi*

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. Pàg. 1216.

Els borratxos d'Olot.

Es varen vendre els gegants a la vila d'Amer per un bot de vi. Hi ha qui diu que se'ls vengueren, no pel vi que podia contenir el bót sinó només per poder-lo flairar. I encara hi ha qui afegeix que els olotins es van acontentar només de poder olorar el c... d'una cabra, amb la pell de la qual, un cop morta, havien de fer un bot de vi.

Ref: Joan Amades. Folklore de Catalunya. Rondalística. 1974, pàg. 1164.

A Olot, borratxos tots.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. Pàg. 1216.

Somus, que diuen els d'Olot quan algú critica una altra.

Ref: Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1216.

A Olot, barretines de per tot.

Ref: Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1216.

*Per barretines, a Olot;
per barrets, a França,
i per casaments, a Montserrat.*

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa, 2004. Pàg. 104.

*Els olotins, si perden de vista el campanar
de Sant Esteve, ja es veuen morts.*

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1216.

Els olotins són amics de l'aigua per refrescar el vi.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1216.

*L'aigua d'Olot és bona...
per posar el vi en fresc.*

Ref. oral.

Per aigües a Olot.

Ref. Recollit en el escrits del Dr. Salvador Sala sobre els problemes de l'aigua (juliol 1930).

Els olotins són amics de tiberis.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1216.

Semblar en Liró.

Ésser mig ximple. És el nan anomenat Lligamosques que hi ha a Olot i fa por a la mainada.

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 102.

Els del barri del Pont són benèits.

Ref. Joaquim Danés i Torras. Pretèrits Olotins. 1950, pàg. 446. Es referix, també, al Passant dels Boigs, que feien al barri de Sant Cristòfol o del Pont, per la seva festa. Segons la llegenda, varen encarregar un Sant Cristòfol per al nínxol de la capelleta i en haver sortit més gran del compte no se'ls va acudir res més que serrar-li les cames.

Els del barri del Pont, com més amunt més boigs són.

Ref. Neus Rodríguez i Cargol. Un petit record pel barri del Pont.
La Comarca d'Olot núm. 1218. Olot, octubre de 2003.

Els del Pont, kirye-eleison.

Ref. Neus Rodríguez i Cargol. Un petit record pel barri del Pont
La Comarca d'Olot núm. 1218. Olot, octubre de 2003.

*Voltar més que el porc de Cuní.
(També el bou o el gos).*

Dita popular quan algú volta molt. Informació oral.

Fer com el porc de Can Cuní, que corria del vespre al matí.

Ref. Joan Amades. Refranys personal, pàg. 47.

El vicari d'Olot porta pèls al ninot.

Rodolí que segueix la tonada del flabiol de la sardana.
Ref. Lluís Casamitjana. 1988. L'eròtica en la parla de la Garrotxa, pàg. 40.

Els d'Olot, fan ballar el ninot.

Ref. oral, Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

Sant Roc, un esclop.

Ref. oral, Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

Fer com en Biellic d'Olot, que tot s'ho guanyava.

Aplicat als qui ells mateixos es fan la pregunta i la resposta i a aquells que es plantegen una dificultat i se la resolen tots sols.

Ref. Joan Amades. Refranys personals, pàg. 28.

Au! a can Daldo d'Olot a forrar barretines.

Per engegar algú a mal lloc.

(Seria interessant esbrinar on era can Daldo i si feien barretines).

Ref. Joan Amades. Refranys personals, pàg. 48.

Com el parracaire d'Olot, treballar molt i guanyar poc.

Ref. Joan Amades. Refranys personals, pàg. 138.

Els màrtirs de Sant Pere.

Ref. Dita popular, dels anys seixanta, referida als habitants del barri de Sant Pere Màrtir, enfilat al Montolivet.

Anar a pendre el sol a les Estires.

Ref. Eufemisme, d'anar al cementiri, situat al capdamunt del barri.

*I si no ens veiem...
fins per Sant Lluc a Olot...*

Ref. oral. Fórmula de comiat que utilitzaven els pagesos i veïns de la comarca.

Ets de Colljubí? Merda fins al coixí.

Ref. Ramon Llongarriu. Un any a pagès, pàg. 20.

Colljubí és un veïnat de la serra de Sant Miquel del Mont. Conten que el jovent de la contrada va fer una xocolatada. Un bromista hi tirà granes de cagamuja, cosa que provocà diarrea a tothom.

La Perla olotina.

Ref. És la mare de Déu del Tura. Segons Joaquim Danés, Pretèrits Olotins, pàg. 238, l'autor és l'Antoni Molins i Gelada, autor de l'obra teatral amb el mateix títol.

Ésser com la parada de la Miua.

Ref. Joaquim Danés. Pretèrits Olotins, pàg. 238. Diu que devia ésser quelcom farcit i desordenat, com una mena de calaix de sastre.

Semblar la parada de la Miua.

Conjunt bigarrat. Era una marxanta olotina rodamón.

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 127.

*De gent que amaguen la cara i donen l'esquena,
la bona societat d'Olot n'està plena.*

Ref. Consells, adagis i refrans coneguts. Policromies. Olot, 1932.

La noia d'Olot, festeja quan vol i es casa quan pot.

Ref. Consells, adagis i refrans coneguts. Policromies. Olot, 1932.

*La donzella que és com cal,
a festejar al vespre hi va al Firal
La que té el seny un xic esgarriat
hi va en un banc del Parc.
La que no en té ni poc ni molt,
hi va a on ell vol.*

Ref. Consells, adagis i refrans coneguts. Policromies. Olot, 1932.

*Noies com les d'Olot,
no les trobareu enlloc.*

Ref. Consells, adagis i refrans coneguts. Policromies. Olot, 1932.

*Can Vayreda, casa freda.
Per alegria, Can Trinxeria.*

Ref. Joaquim de Trinxeria. Entrevista A 440 mts núm. 21.

*Per bogeria, Can Trinxeria;
per ànima freda, Can Vayreda;
per estalviar, Can Pau Vilà.*

Ref. Maruja Arnau. Els Pobles gironins, vol. VI.

La comarca de la Garrotxa (I). 2001, pàg. 195.

Treu la referència de la Sra. Conxa Malagrida. Es diu que figurava en una làpida que es descobrí a Sant Esteve arran d'unes obres.

*Si vols tindre els dits ben nets,
deus fumar paper Carlets.*

Eslògan publicitari del paper de fumar Carlets.

Ref: Geografia, Historia y guía de la M. L. Ciudad de Olot. P. Joan Vilà. 1946, pàg. 66.

*L'esposa olotina,
qui la posseeix té una mina.*

Ref. Miquel Plana i Payraló. Dites i refranys populars de la comarca del Pla de l'Estany. Banyoles. S/d.

A Olot a carregar llosses.

Ref. Joaquim Monturiol, Eloi Domínguez. El Parlar de la Garrotxa. Olot 2001, pàg. 168.

Despectivament. Diuen que la utilitzen, sobretot, la gent de l'Empordà. Donat que érem un centre productor de culleres de fusta i llosses, especialment a Tortellà.

Fer com els matxos d'Olot, que quan veuen la càrrega ja suen.

Ésser malfeiner (Es diu a l'Empordà).

Ref: Diccionari Moll: Matxo

*A can Toni venen oli, a can Toni venen sal,
a la porta de cal Ivo, escarola i enciam.*

Segons l'Amades fa referència a la gent d'Olot.

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 217.

PUIGPARDINES

*A Puigpardines, de noies les més fines.
Al Mallol, n'hi ha tot un volt,
i a Sant Privat n'hi ha un braçat.*

Ref. oral Maria Banús i Espona, del Banús de Joanetes, i Josep Colomer i Coromines, de la Penosa de Sant Privat, de can Colomer de Puigpardines.

*A Puigpardines
fan veixines.
A Joanetes
fan caguetes.*

Ref. oral Maria Banús i Espona, del Banús de Joanetes, i Josep Colomer i Coromines de la Penosa de Sant Privat, de can Colomer de Puigpardines.

RIUDAURA

*Els de Riudaura,
quan plou la deixen caure.*

Ref. dita popular. Es diu també:

*Saps què fan els de Riudaura?
Quan plou la deixen caure.*

Fem com a Ridaura, que quan la pluja cau, la deixen caure

Fer com a Ridaura, que, quan plou, la deixen caure

Ref. Anna Parés i Puntàs. Tots els refranys de Catalunya. Pàg. 506.

*A Ridaura, quan plou les deixen caure,
I, a Olot, la cullen amb un got.*

Ref. oral Remei Calm i Pujol, del Corb.

SANT ESTEVE D'EN BAS

Lletissons.

Ref. dita popular. Al campanar s'hi va fer un lletissó i als del poble se'ls va acudir la idea de fer-hi pujar un burro penjat pel coll per tal que se'l mengés. Van aconseguir penjar el burro, que obria un pam de boca, i la gent es pensava que era per la gana que tenia de menjar-se el lletissó.

Derivacions: Lletissonada. Marxa popular que se celebra cada any, organitzada per la GECA.

El burro savi: Ball popular que compta amb una comparsa i es balla cada any per la festa Major de Sant Esteve d'en Bas.

Aquesta llegenda es troba per totes les terres de cultura europea. Així, per exemple, trobem els penja-ases de Vilassar; en un dels campanars de Santa Maria, a Barcelona, etc.

Penjaburres.

Ídem significat que l'anterior.

En Bas, tres pedres, un cabàs.

Ref. oral, Fidel Molas de Can Serra de Sant Privat d'en Bas. Desconec el significat, però tal vegada es refereix a la mesura de les pedres per construir una casa.

SANT FELIU DE PALLEROLS

Pescallunes.

Es refereix a la llegenda popular segons la qual els habitants de Sant Feliu volien pescar, amb un cove, la lluna, que veien dins d'un pou.

Joan Amades, a la seva Rondallística, la refereix a Sant Feliu de Torelló.

Sant Feliu, palla al niu.

Ref. oral, Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

Val més la Salut que Sant Feliu.

o bé

Primer és la Salut que Sant Feliu.

Ref. oral Ramon Llongarriu. La va recollir a Olot d'una dona de Sant Privat. (Diu Llongarriu que no sap si compara el santuari amb el poble o bé la salut corporal i el poble). Jo m'inclinaria per la segona opció.

Els de Sant Feliu van a pixar al riu, i els de Les Planes es beuen el llexiu.

Ref. oral Jordi Compte, Sant Feliu de Pallerols.

Aquesta dita, procedent d'una corranda, també es troba en altres pobles.

Et portarem 8 dies a la casa seca de Riubrugent...

Es diu a Sant Feliu quan la mainada no creu o no volen menjar. Una mena de Can Fam i Fred de Batet. Riubrugent és una masia de Sant Feliu, que es troba en direcció a coll d'Uria.

Ref. oral Jordi Compte, Sant Feliu de Pallerols

SANT JAUME DE LLIERCA

A Sant Jaume: futbolistes.

Ref. oral Ignasi Roca, Montagut. Durant una època, a Sant Jaume de Llierca, varen sorgir bons futbolistes que jugaren, fins i tot, a primera divisió. Sembla que fou un dels primers pobles de la comarca on es jugà a futbol, per obra d'un foraster que els ensenyà el joc.

SANT JOAN LES FONTS

*Sant Joan les Fonts,
putes i maricons.*

Ref. oral. Sentida a Olot.

SANT MIQUEL DE CAMPMAJOR

*Si voleu ballar corrandes
aneu-hi a la Cademont,
que les ballen a les fosques
i amb l'escontier del forn.*

Ref. Valeri Serra i Boldú. Fascicle II, pàg. 69. Tramès per Joaquim Hostench. La Cademont és una masia de Sant Miquel de Campmajor

SANT PRIVAT D'EN BAS

*A Sant Privat,
de bruixes n'hi ha un cabassat. (o bé un braçat).*

Ref. Joaquim Pla i Cargol. Tradiciones, Santuarios... Girona, 1945, pàg. 508.

Ésser de Sant Privat.

Sinònim de prohibit, vedat o interdit.

Ref. Joan Amades. Refranys personals, pàg. 202.

*Quan Santa Magdalena es posa la caputxa,
pluja segura.*

Ref. Dita popular. Informació oral.

*Quan Santa Magdalena porta mantellina,
La pluja és fina.*

Ref. Metereologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.

*Si Santa Magdalena porta capell,
Pluja pel clatell.*

Ref. Metereologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.

Sant Privat, poble ben acabat.

Ref. oral Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

*Sant Privat, col i nap.
El Mallol, nap i col.*

Ref. oral Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

*Les noies del Mallol, nap i col;
les de Sant Privat, col i nap;
les de Les Preses, naps i bledes.*

Ref. recollida com a cançó a El Cançoner de Batet. CIRIT.1991.

*Quan trona a Pla Traver,
afanyeu-vos bé.*

*Quan trona al Macià
pluja demà.*

Ref. oral, Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

Al Sallent, pluja i vent.

Probablement s'ha de referir al poble i no pas al veïnat de Sant Privat.

Ref. oral, Fidel Molas, de Can Serra de Sant Privat d'en Bas.

SANTA PAU

Santa Pau: vila vella.

Expressió popular per referir-se al municipi.

Ref. Vegis el pròleg de Josep M de Solà Morales a *Santa Pau i la seva baronia* de Ramon Grabolosa. 1971. Aquest ja havia publicat un llibre amb el nom d'històries de vila vella.

*Santa Pau, vila mardau,
vila merdera.
Poca gent i embustera.*

o bé:

*Santa Pau, vila merdera.
Poca gent i embustera.*

Ref. Dita popular. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg.1218.

*Santa Pau, vila de rocs,
Poca gent i molts badocs.*

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa. 2004, pàg. 93.

*A Santa Pau vàrem anar;
sang i fetge ens varen dar;
sang i fetge de pomera;
per davant i per darrere.*

Ref. Valeri Serra i Boldú. Arxiu de Tradicions Populars Vol VII, pàg.8. Més que una dita, sembla una corrandà. Fa referència al costum de tallar les pomes i assecar-les, guisant-les després, la qual cosa constitueix un menjar ben poc nutritiu.

*Oh, Santa Majestat,
lliureu-nos de ser soldat!*

Ref. Ramon Grabolosa. Santa Pau i la seva baronia, pàg. 182.

Invocació que feien els nois de Santa Pau a la Mare de Déu dels Arcs, per tal de lliurar-se de fer el servei militar.

Passabigues.

Nom amb què són coneguts els de Santa Pau. Es diu que varen fer una biga i la volien passar, del través, per una porta i no se'ls va acudir res més que tirar la volta a terra per passar la biga.

Hi ha una colla que es diu Passabigues i una marxa amb el mateix nom.

Ref. oral.

*Nuvols a Sant Julià,
pluja demà.*

Ref. Francesc Ricart, Sa Cot.

*Llampega a Sant Julià,
pluja demà.*

Ref. Albert Planas, en Xart de Santa Pau.

*El diumenge no s'escau
de morir a Santa Pau.*

Ref. oral.

*Si trona a Batet
i a Finestres és net,
res de bo no pot fer.*

Ref. Margarida de Cal Sastre.

*És com els fesols de Santa Pau,
un bull i cuits.*

Es diu quan una cosa es fa molt ràpida.

Ref. Agustí Costa. **Quin Àpat**, pàg. 58.

TALAIXÀ

*El rector de Talaixà
quan ha sopat, ja no té pa.*

Ref. corrandà. *A Beget i la seva rodalia*. Joan Domènech i Moner. pàg. 287.

TORTELLÀ

A Tortellà, culleraires.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1220.

A Tortellà, músics.

Ref. oral Ignasi Roca. Montagut.

La cobla de Tortellà: dos músics i un marrà.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1220.

La cobla de Tortellà: dos músics i un murri.

Ref. Joan Amades. Refranys personals. Pàg. 218.

A Tortellà, gent i bestiar.

Ref. oral Salvador Garcia-Arbós, de Besalú. També l'he sentit de Serinyà.

VALL DEL BAC

*Tota la Vall del Bac ho deia,
tota la Vall del Bac ho diu,
que no hi ha jove més maca
que la de Llongarriu.*

Ref. Ramon Llongarriu i Montsalvatge. Llongarriu de la Vall del Bac. Ed. de l'autor. Olot, 1994, pàg. 191.

*A la Vall del Bac se corre,
a la Vall del Bac se diu,
que no hi ha més galant jove
que l'hereu de Llongarriu.*

Ref. Ramon Llongarriu i Montsalvatge. Llongarriu de la Vall del Bac. Ed. de l'autor. Olot, 1994, pàg. 191.

*De la Vall del Bac en diuen,
de la Vall del Bac se'n diu,
que no hi ha noies més guapes
que les de Llongarriu.
Però, més, el caganiu.*

Ref. Ramon Llongarriu i Montsalvatge. Llongarriu de la Vall del Bac. Ed. de l'autor. Olot, 1994, pàg. 191.

VALL D'EN BAS

Si llampegà al Macià, pluja demà.

Si llampega a Cabrera, garbes a l'era.

Aquesta segona dita, també l'he recollida a El Sallent (Narcís Corcoy Planella)

Ref. Verntallat núm.17-18. Tardor-hivern, 1979.

*Trons a muntanya,
garbes a la cabanya.*

*Trons a Cabrera,
garbes a l'era.*

O bé;

*Si trona a la muntanya, (sempre en referència a Santa Magdalena)
garbes a la cabanya.*

*Si trona a Cabrera,
garbes a la "iera".*

Ref. oral Maria Banús i Espona, del Banús de Joanetes, i Josep Colomer i Coromines, de la Penosa de Sant Privat, de Can Colomer de Puigpardines.

*Si llampega a Coll d'Uria,
Pluja abans del migdia.*

o bé

Pluja abans de dia.

Ref. oral Maria Banús i Espona, del Banús de Joanetes, i Josep Colomer i Coromines, de la Penosa de Sant Privat, de Can Colomer de Puigpardines.

*Les noies de Collfred
Saben molt i saben poc,
però “s’arremanyen “ la faldilla
i amb el cul bufen el foc.*

Ref. oral Maria Banús i Espona, del Banús de Joanetes, i Josep Colomer i Coromines, de la Penosa de Sant Privat, de Can Colomer de Puigpardines.

VALL DE BIANYA

*Mecàgum el Bisbe de Vic, el Vicari de Manlleu
i la mare que va parir a Déu;
La majordoma de Bianya i els de can Petroli de La Canya.*

Ref. Blasfèmia recollida per Francesc Clarà. Addenda al llibre Blasfèmies Catalanes.

COMARCALS

*Naps de Bianya, cols de Ridaura i
dones d’Olot no fan prova enlloc.*

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. 1951, pàg. 1209.

*Els de Riudaura,
quan plou, la deixen caure.
Més burros són els d’Olot,
que l’escopsen en un got.*

*Els de Sant Esteve de Bas
L'escopsen en un vas.*

Ref. Josep Romeu i Figueras. Llegendes de la Garrotxa. 2004, pàg. 104.

*Quan la Falgassa va a veure a la Noguera, pluja al darrere.
Quan la Noguera va a veure a la Falgassa, pluja a la bassa.*

S'aplica assenyalant la direcció de les gropades de núvols, segons vagin del Noguer de Segueró a Falgars (de llevant a ponent) o de Falgars al Noguer (de ponent a llevant).

Ref. Joan Carreras i Pera. El Mont, ahir un monestir, avui un santuari. 1989, pàg. 61.

*Si llampega a l'Empordà,
pluja demà.*

Ref. Miquel Plana i Payraló. Dites i refranys populars de la comarca del Pla de l'Estany. Banyoles, 1990.

Que plogui mentre el Fluvià no es mogui.

Ref. Miquel Plana i Payraló. Refranys i dites populars. Banyoles, 1989.

Et trauré del Mont i et portaré a Sant Climent.

Ref. Joan Amades. Folklore de Catalunya. Cançoner. Pàg. 1214.

*Rocacorba emboirat,
Tira pluja pel teulat.*

Ref. Meteorologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.

*Barret al Canigó,
Tramuntana a peu de canó.*

Ref. Recollida a Falgars. Meteorologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.

*Bassegoda i Puigsacalm
són els pares de la tempesta.*

*Puigmal i Montpetit
són els fills de la tempesta.*

Ref. Metereologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.

*Les tempestes de Camprodon,
solen portar calamarsa.*

Ref. Recollida a la Vall de Bianya. Metereologia popular de la Garrotxa (treball inèdit): P. Corominas, X. Pujol, E. Illas, J. Comino.